

Anmälan till Guldspaden: klasserna STOR TIDNING samt RIKS-TV

"Spel för miljoner - Kvinnoforums affärer" (SvD) och "Bidragsvirtuosen" (TV4 Kalla fakta). Av Matilda E Hanson, Josef el Mahdi och Lennart Peterson.

Kvinnoforum fick över 200 miljoner kronor i bidrag från samhällets aktörer. Pengarna skulle användas till att stärka kvinnor världen över. Nätverket sträckte sig in i Rosenbad, styrelsen bestod av landets elit. Och i toppen fanns den karismatiska Bam Björling vars ledord är "empowerment". Till detta bidragsbygge kom starka, välutbildade kvinnor som ville förändra. Men därifrån gick många stukade och desillusionerade.

Källornas samstämmiga berättelser gav oss några första pusselbitar som efter hand ledde till flera avslöjanden. Som att:

- Kvinnoforum använde sig av förfalskade dokument för att redovisa ekonomiska bidrag från Stockholms stad.
- Genom att redovisa olika lokalkostnader till tre olika förvaltningar fick Kvinnoforum ut för mycket bidrag.
- Vd:n Bam Björling gav skattefinansierade uppdrag till sin man och son. Hon förhandlade om villkoren och attesterade hans fakturor. Dessutom var hon både delägare och firmatecknare i konsultbolaget – någonting som exempelvis Sidas omfattande granskningar tidigare missat.
- I Zambia, där organisationen bedrev ett av sina många Sida-finansierade projekt, berättade lokala biståndsarbetare hur de förvånades över att en svensk familj skickades att utbilda dem: "Här i Zambia hade det pratats mycket om korrupcion".
- Vi avslöjade också hur stiftelsens chef plockat ut bonus på biståndsmedel, skolpeng och andra bidrag som Kvinnoforum mottagit. Med två procent på cirka tre fjärdedelar av anslagen blev det en bonus på cirka en halv miljon, när den var som högst.

1. Vilka deltog i arbetet?

För granskningen stod Josef el Mahdi och Matilda E Hanson, på SvD:s inrikesredaktion, samt Lennart Petersson, reporter på TV4:s Kalla fakta.

Reporter i Zambia var Carolina Jemsby, TV4. På TV4 arbetade även reportern Per Hermanrud med historien initialt. Fotografer var Patrik Lundin, SvD samt Fredrik Kron, TV4. Redigering: Elisabeth Alm och Anna Wetterhall, SvD samt Fredrik Kron, TV4. Arbetsledare: Johan Åsard, TV4 samt Björn Malmström, SvD.

2. Var publicerades jobbet?

I Svenska Dagbladet och TV4:s Kalla fakta samt uppföljningar i SvD samt TV4 Nyheterna.

3. När publicerades/sändes bidraget?

Den 9 november, med uppföljningar under de tre följande dagarna samt senare.

4. Hur fick ni ursprungsidén till projektet?

TV4 hade under sommaren börjat samla information och källor kring ett tips. När man under hösten beslöt att starta produktionen stod det snart klart att SvD just kontaktat en del av källorna. SvD hade då börjat granska ett tips om stiftelsens tjevgymnasium Xist och förstätt att TV4 också granskade Kvinnoforum.

Redaktionernas oro för att konkurrenten skulle hinna först ledde till ett ovanligt vägval. Vi beslöt att - i Föreningen grävande journalisters anda - samarbeta. Reportrarna "flyttade ihop" på neutral mark i ett kontorshotell och arbetade tillsammans med att kartlägga Kvinnoforums affärer.

5. Vilka arbetsmetoder tillämpade du/ni?

Vi intervjuade totalt ett 60-tal personer som arbetat på eller samarbetat med Kvinnoforum och granskade parallellt handlingar hos en stor mängd myndigheter: bidragsansökningar, revisionsrapporter och projektbeskrivningar samt mejlkorrespondens. Utifrån detta kunde vi sen välja vilket pussel vi ville lägga och identifiera vilka bitar som saknades.

6. Vilka typer av källor använde du/ni?

I huvudsak bestod källmaterialet av muntliga källor samt allmänna handlingar hos de myndigheter som anlitat Kvinnoforum. Vi fick via källor också tillgång till interna dokument.

I flera fall krävdes en kombination av anonyma källor, interna dokument, allmänna handlingar från flera diaries och öppna intervjuer för att hela sakförhållandet skulle bli klarlagt, bekräftat och publicerbart.

7. Stötte du/ni på några problem? Vilka?

Redovisningar av ekonomin och innehållet i Kvinnoforums projekt, hos de finansierande myndigheterna, visade sig flera gånger vara svårare att hitta och sämre sammanställt än vi förutsåg.

Majoriteten av källorna inom Kvinnoforum har begärt att få vara anonyma. Många har uttryckt en rädsla för att träda fram. Under arbetet har Kvinnoforums vd Bam Björling försökt spåra källor och hindra personer från att tala och har flera gånger publicerat påståenden om vår granskning på sin hemsida.

8. Hur lång tid tog projektet?

Vi arbetade i sammanlagt fem veckor, grundarbetet gjordes under två veckor. Sedan följde kompletterande intervjuer och kontroller, produktion av tv- och fotomaterial, utformande av tv-program och texter.

9. Har projektet fått några konkreta följder?

Samma dag som reportagen publicerades satte Sida ett granskningsteam på att undersöka ärendet. Stockholms stad skärpte direkt sina rutiner för hur bidrag betalas: organisationer med skatteskulder får i framtiden inga bidrag. Stockholm polisanmäler inte Kvinnoforums ledning eftersom "staden brustit i kontrollen".

10. Vilka reaktioner har ni fått från myndigheter och kollegor?

Vi fick en stor mängd positiva reaktioner från läsare och personer inom myndigheter som haft med Kvinnoforum att göra. Kollegor från flera andra medier hörde av sig med generöst beröm. Såväl våra respektive redaktioner som andra i mediebranschen har visat intresse och uppskattning för vårt samarbete. Samarbetet blev extra spännande eftersom det skedde mellan redaktioner på olika företag, och mellan olika medier med olika ägare.

11. Har projektet anmälts till PO, Granskningsnämnden eller annan instans?

Nej, inte vad vi känner till.